

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЧЕТВРТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ

AQUILINA И ДРУГИ против МАЛТА

(Жалба бр. 28040/08)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

14 Јуни 2011

КОНЕЧНА

14/09/2011

Оваа пресуда е конечна согласно членот 44 став 2 од Конвенцијата. Може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот на Aquilina и други против Малта,
Европскиот суд за човекови права (Четврти оддел),
засадавајќи во судски совет составен од:

Nicolas Bratza, *Претседател,*

Sverre Erik Jebens,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić, *судии,*

David Scicluna, *ad hoc судија,*

and Lawrence Early, *секретар на Оддел,*

Расправајќи на затворена седница на 24 мај 2011 година,

Ја донесе следната пресуда која беше усвоена на истиот ден:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше поведен со жалба (бр. 28040/08) против Република Малта поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на тројца државјани на Малта, г-дин Victor Aquilina, г-ѓица Sharon Spiteri и Др. Austin Vencini („жалителите“), на 29 мај 2008 година.

2. Жалителите беа застапувани од Др. Stefan Frenco, адвокат од Валета. Владата на Малта („Владата“) била застапувана од нејзиниот агент, Др. Dr Silvio Camilleri, државен правобранител.

3. Жалителите тврдеа дека им било повредено правото на слобода на изразување.

4. На 12 октомври 2009 година, Претседателот на Четвртиот оддел одлучи да ја извести Владата за поднесената жалба. Исто така беше одлучено во исто време да се одлучува и по допуштеноста и по основаноста на жалбата (член 29 став 1). Покрај поднесоците на странките, беа примени и обсервации од третата страна која ги повела оспорените постапки против жалителите (“Др. А.”), и кому Претседателот му дозволи право на вмешување како заинтересирано лице (Член 36 став 2 од Конвенцијата и Правилото 61 став 3).

5. Г-дин V. De Gaetano, избраниот судија по однос на Малта, беше спречен да заседава во случајот (Правило 28 од Деловникот на Судот). Претседателот на Одделот го назначи Г-дин David Scicluna да присуствува како *ad hoc* судија (Правило 29 став 1 (б)).

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Жалителите биле родени 1942, 1973 и 1954 година и живеат во Малта. Кога настанале околностите, причини за жалбата, првиот жалител бил уредник на весникот “*The Times of Malta*”, вториот жалител бил судски известител за споменатиот весник, а третиот жалител бил регистриран како печатар на весникот.

A. Позадина на случајот

7. На 20 јуни 1995 година, случај на бигамија, во кој обвинетиот бил застапуван од страна на Др. А, требало да биде одржан пред Магистратскиот суд. Др. А било повикан неколку пати, но не се појавил. Обвинетиот објаснил дека имало проблеми помеѓу нив по однос на барање за преголеми трошоци, кои тој не бил во можност да ги плати. Според вториот жалител, магистратот кој заседавал, неколку пати отворено ја изразил својата намера да се казни Др. А за непочитување на судот. Всушност, во хаотичната атмосфера во судницата, вториот жалител го чул магистратот како го казнил за непочитување на судот. Според вториот жалител, таа потоа се обидела да го потврди овој факт преку записите од постапката, но и магистратот и заменскиот судски записничар веќе ги напуштиле своите канцеларии. Затоа, таа го потврдила тоа што го чула со друг известувач, присутен во судницата, кој ја потврдил нејзината верзија.

8. Одлука од истата дата во релевантната постапка за бигамија упатуваше на фактот дека барањето на клиентот на Др. А за промена на неговиот адвокат во тој дел од постапката се граничи со непочитување на судот. Меѓутоа, со оглед на околностите како што биле објаснети на судот, предметот бил одложен.

9. На 21 јуни 1995 година, весникот *Times of Malta* објавил извештај насловен 'Адвокат казнет за непочитување на Судот'. Тој пишуваше, *inter alia*, дека Др. А бил огласен за виновен за

непочитување на судот поради непојавување пред магистратскиот суд во последните фази од случајот за бигамија.

10. Истиот ден, Др. А се јавил на вториот жалител и жестоко протестираше против написот. Последователно, вториот жалител продолжил со потврдување на информацијата преку проверка на записниците од постапките. Меѓутоа, релевантната информација не била регистрирана во истите. Поради тоа, на 22 јуни 1995 година, весникот објавил извештај насловен ‘Адвокатот не е виновен за непочитување на судот’, и ги објавил релевантните записници од постапките и изјавил дека “жалат за било какви непријатности сторени на Др. А”.

Б. Клевета

11. Сепак, истиот ден, Др. А поднел граѓанска постапка за клевета согласно Дел III од Законот за медиуми (дејствија кои потекнуваат од прекршоци во медиумите). Жалителите приговарале *inter alia*, дека публикацијата била привилегирана согласно дел 33 (д) од Законот за медиуми (види Релевантно домашно законодавство подолу), дека нема елементи на клевета, дека треба да се применат олеснителни околности согласно дел 28 (2) од Законот за медиуми по однос на извинувањето објавено наредниот ден и дека третиот жалител не го прочитал извештајот пред неговото објавување (види Домашно релевантно законодавство).

12. Со одлука од 13 јуни 1997 година, судот, иако прифатил дека записниците од случајот не ја опфаќаат целата постапка, им дозволил на жалителите да ги изнесат доказите. На 24

февруари 1998 година, во неговото сведочење, обвинителот во случајот за бигамија објаснил дека Др. А не се појавил на рочиштето. Во врска со тоа, обвинителот кажал дека се обидел да го смири магистратот и скоро и тој ќе бил огласен за виновен за непочитување на судот бидејќи си играл бранител. Обвинителот изјави дека во тој момент, магистратот диктирал записник, за кој мислел дека е насочен кон него, дека ако ја отворел устата самиот тој би бил виновен за непочитување на судот. Тој исто така разбрал, во тој момент, дека магистратот го огласил Др. А за виновен за непочитување на судот бидејќи не се појавил. Обвинителот повторил дека во тој момент, магистратот бил многу лут и дека разбрал дека го казнил Др. А за непочитување на судот. На прашањето дали повлечениот напис отсликувал што навистина се случувало во судницата, обвинителот одговорил дека “ефективно отсликува што се случуваше во судницата на кратко”. Тој продолжил да кажува дека иако многу повеќе било кажано во судницата, во тоа време, фразата во написот “магистратот го огласил Др. А за виновен поради непочитување на судот” го отсликувал впечатокот кој го има по однос на тоа што ефективно се случиле во тоа време.

13. На 5 ноември 1999 година, Граѓанскиот суд одлучил против жалителите. Ги одби првите две од горенаведените одбрани на жалителите. Во своето претставување на фактите, судот ги повтори горенаведените докази. Меѓутоа, утврдил дека написот не се совпаѓа целосно со тоа што се случило, особено во неговиот наслов, бидејќи, како што јасно произлегува од записниците од судењето, не било точно дека тужителот бил огласен за виновен за непочитување на судот. Поради тоа, публикацијата не била фер извештај за постапките. Следствено,

не може да се смета дека е привилегирана. Судот понатаму забележал дека тужените се обиделе да ја намалат својата вина за нивното неточно известување докажувајќи дека судењето било хаотично. Тоа била причината поради која новинарите погрешно разбрале што се случило. Понатаму, тужените покажале дека и обвинителот погрешно разбрал што се случило, бидејќи и тој сфатил дека тужителот бил огласен за виновен за непочитување на судот. Меѓутоа, според мислењето на судот, ова само ја нагласува потребата за известувачот да ја потврди неговата информација. Интересот на известувачот за објавување на информацијата бил легитимен. Меѓутоа, не може да биде поважен од нечиј углед. Изјавата дека Др. А бил огласен за виновен за непочитување на судот, несомнено ја оштетила неговата репутација бидејќи ја поттикнала претпоставката дека тој не ги исполнил неговите обврски како бранител. Според тоа, ја нашол предметната изјава за клевета и имајќи го предвид фактот дека тие објавиле извинување и дека печатарот не го прочитал предметниот извештај, наредил жалителите да платат *in solidum*, 300 малтешки лири (MTL – околу 720 евра (EUR)) штета со камата и трошоци, но ограничувајќи ја одговорноста на третиот жалител на 150 MTL (околу 360 евра) плус камата.

14. Жалителите изјавиле жалба а и Др. А потоа поднел жалба.

15. На 27 јуни 2003 година Апелациониот суд ги одбил двете жалби, потврдувајќи дека изјавата не ја отсликувала вистината и додал дека кога изјавата била сама по себе навредлива, се претпоставила злобна намера (“*animus injurandi*”).

В. Уставна постапка

16. На 31 мај 2004 година, жалителите поднеле уставна постапка за надоместок, наведувајќи дека тие објавиле вистинска верзија за тоа што се случувало во судницата и дека горенаведените одлуки го повредиле нивното право на слобода на изразување. И покрај противењето на жалителите, на Др. А му било дозволено да се вмеша во постапките.

17. На 24 мај 2007 година Граѓанскиот суд (Прв оддел) одлучил против жалителите.

18. Додека екстензивно ги повторува начелата кои произлегуваат од судската пракса, Граѓанскиот суд забележал дека во текот на постапката за клевета било утврдено дека пренесениот факт не бил вистинит и дека жалителите имале обврска да ја потврдат информацијата. По разгледување на записниците од постапката за клевета, Граѓанскиот суд во рамките на неговата уставна надлежност заклучил дека заклучоците на домашните судови не биле неразумни. Фактот дека жалителите објавиле извинување не бил од било какво значење ако објавената информација била грешна од почетокот. Во такви услови не било неразумно да судовите го штитат угледот на Др. А и го ограничат правото на слобода на изразување на жалителите.

19. На 4 јуни 2007 година жалителите изјавиле жалба. На 16 јануари 2008 година, Уставниот суд ја одбил жалбата на жалителите. Тој потврдил дека новинарот мора да преземе одговорност за она што тој или таа одлучи да го објави. Ако

нешто се претстави како факт, тогаш новинарот мора да биде во можност да го докаже тоа. Доколку и да дејствува во добра волја, медиумите можат да објавуваат факти, а не и она што изгледа како факт. Доколку вториот жалител ги проверил записниците од постапката, би можел да го избегне погрешното информирање на јавноста. Цитирајќи ја судската пракса на Судот, Уставниот суд утврдил дека, и покрај тоа што не е за нив да ја утврдуваат веродостојноста на спорните факти, одлуките на домашните судови во корист на Др. А не го повредиле правото на жалителите согласно Член 10. Јавноста имала обврска да биде информирана за вистинити и потврдени факти, во добра волја, што се очекува од квалитетно новинарство.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

20. Дел 28 од Законот за медиуми, Глава 248 од Законите на Малта, се однесува на штета за клевета. Пододдел 2, дотаму колку што се однесува, кажува:

“Во секој случај на кој овој член се применува, обвинетиот може, заради олеснување на штетата, да докаже дека се извинил или се обидел да се извини на тужителот за таквата клевета пред почетокот на барањето на штета или веднаш штом имал прилика за тоа каде што дејствието започнало пред да има можност да направи или понуди такво извинување

На обвинетиот не му е дозволено да изнесе такви докази заради олеснување на штетата, само ако изнесол приговор на оправданост во смисла на дел 12.”

21. Согласно дел 33(г) од Законот за медиуми, колку што е релевантно, следните се привилегирани публикации, по однос

на тоа дека никакво дејствие не може да постои по однос на нив:

“Публикации на известувања за било какви постапки во суд во Малта, доколку таквите известувања се фер известувања за постапките и публикацијата на таквите известувања или постапки не се забранети со закон или од страна на судот...”

22. Член 518 од Кривичниот законик, Глава 9 од Законите на Малта, гласи:

“Дејствијата и документите на кривичните судови нема да бидат отворени за инспекција, ниту пак ќе бидат дадени копии од истите, без посебно одобрување од страна на судот, освен од страна на или за Државниот правобранител, од или за заинтересираните лица или од или за било кој адвокат или правен застапник овластен од таквите страни; но секое дејствие кое е изјавен во јавен суд, ќе биде отворено за инспекција од страна на секое лице, а копии од истото се даваат по плаќање на соодветен надомест:

Доколку *procès-verbal* и било кои други изјави и документи поднесени бидат отворени за инспекција, копии од истите ќе бидат дадени, по дискрециона оценка на Државниот правобранител и по плаќање на надоместоците утврди од страна на Министерот задолжен за правда ....”

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

23. Жалителите се жалеа дека одлуките на домашните судови со кои се огласени за виновни за клевета и казнети, ги повредиле нивните права согласно Член 10 од Конвенцијата, кој предвидува:

“1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации или идеи без било какво мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите да доделуваат лиценци за работа на претпријатијата за радиодифузија, телевизиски пренос и кината.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носи и одговорност, може да се подложи на формалности, услови, рестрикции или казни определени со закон и неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната сигурност, за заштита од немири или кривично дело, на здравјето или моралот, репутацијата или правата на другите, за заштита од откривање на доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на правосудството.”

24. Владата го оспори овој аргумент.

А. Допуштеност

25. Владата не ја оспори допуштеноста на жалбата.

26. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована согласно значењето на членот 35 став 3 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по никоја друга основа. Поради тоа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на жалителите

27. Жалителите се жалеа дека одлуката на Граѓанскиот суд во неговата општа надлежност, а потоа и онаа на Апелациониот суд го повредиле нивното право на слобода на изразување. Тие тврдеа дека фактот што вториот жалител всушност го слушнал магистратот кој претседавал да го огласи Др. А за виновен за непочитување на судот и дал право да го објави тоа како факт кој ја отсликува реалноста за тоа што се случувало на денот на рочиштето во случајот за бигамија. Така, подоцнежното доделување на граѓанска отштета која жалителите биле задолжени да ја платат, претставувало мешање кое не е задолжително во едно демократско општество.

28. Релевантните одлуки се засновале на фактот дека во записниците од постапката не било споменато обвинението за непочитување на судот, и покрај тоа што таквите записници не содржеле сè што навистина се случувало во судската постапка. Да се ограничи публикацијата само на информации содржани во таквите записници би претставувало само по себе мешање, особено бидејќи записниците од кривичните предмети по правило не биле достапни на новинарите.

29. Тие тврдеа дека одлуката на Уставниот суд го прифатила размислувањето на редовните судови, игнорирајќи го фактот дека вообичаено новинарите известуваат за тоа што изгледа се случило, дека вториот жалител ја потврдил својата верзија со друг новинар, дека ова било потврдено и од страна на обвинителот и дека таа дејствувала во добра волја, во согласност со прифатените новинарски практики.

30. Написот објавен следниот ден ги опфатил сите записници од случајот за читателите да добијат целосна слика за тоа што се случило, особено дека Др. А усно бил казнет, но дека тоа не било заведено во записниците од постапките. Уставниот суд несоодветно очекувал да вториот жалител ги познава правните постапки за непочитување на судот и да го доведе под прашање она што го чула. Дотолку повеќе што, жалителите докажале да зборовите “непочитување на судот” биле употребени во рочиштето по однос на Др. А, а фактот дека не следела постапка не може да води кон стојалиште дека првичната изјава била грешна, со последиците кои следеле за жалителите. Самиот Уставен суд прифатил дека постапката не била ограничена само на тоа што било забележано на записниците. На овој начин, нивниот заклучок дека изјавата била грешна била неоснована. Вториот жалител во написот исклучиво соопштувал што се случило во судницата во тоа време. Нејзиното разбирање за настанот бил понатаму потврден од страна на колега, како што често се прави во праксата. Таа не можела да знае во тоа време дека судовите во Малта нема да пристапат кон обвинението.

31. Жалителите понатаму навеле дека сведочење наспроти кој што рекол или посредни информации не е предмет на верификација и не бара потврдување. Постојниот случај претставува класично и едноставно новинарско известување за настани, како што е во предметниот случај, судска постапка, како што се случувани, а не е анкетно новинарство.

2. Поднесоци на Владата

32. Владата истакна дека мешањето со правата на жалителите од Член 10 било согласно законот, а особено Законот за медиуми и било неопходно во демократско општество.

33. Вториот жалител ја игнорирал нејзината новинарска одговорност и пропуштила да ја потврди, со консултација на релевантните судски записи, точноста на тоа што таа мислела дека го чула. Таа се ограничила на потврдување на наводните факти со колега, што според Владата само ја докажува нејзината несигурност во врска со настаните. Бидејќи во суштина, Др. А никогаш не бил огласен за виновен за непочитување на судот, нејзината публикација, еднаква на изјава за факти, а не дискрециона процена, се докажала како неточна. Владата појасни дека секое прогласување дека Г-дин Х. бил огласен за виновен за непочитување на судот би било споменато во записите од случајот, кој е најдобриот метод за верификација. Дотолку повеќе што, жалителите имале пристап до таквите записи (Член 518 од Кривичниот законик). Навистина, вториот жалител ги прибавил овие записи наредниот ден. Последователно, жалителите објавиле извинување прифаќајќи дека изјавата не е точна. Нејзината невистиност била понатаму потврдена и од страна на домашните судови. На овој начин, било бесмислено да се наведува дека првичната изјава била точна. Било јасно дека погрешните наводи на вториот жалител биле резултат само на нејзината неспремност да почека да ја потврди својата информација за да ја објави пред нејзините конкуренти. Дотолку повеќе што, предметната изјава не била од општ интерес бидејќи се однесувала на приватно лице.

34. Како последица, судовите во Малта го одржале потребниот баланс помеѓу несомнениот интерес на Др. А во заштита на својот професионален углед и правата на жалителите. И покрај тоа што нашле дека извештајот претставува клевета, тие го намалиле износот на штета како резултат на извинувањето на весникот и исправка на фактите. Како последица, не може да се каже дека мислењето на домашните судови не било релевантно и доволно и дека мешањето не било неопходно во демократско општество за заштита на правата на други.

3. Вмешување од трето лице

35. Третото лице вмешувач, Др. А, истакна дека фактот дека магистратот и регистратот веќе ја напуштиле судницата докажува дека вториот жалител го одложил потврдувањето на нејзините наводи. Сведокот во судницата бил млад и неискусен и домашните судови ги одбиле доказите. Останал фактот дека тој не бил огласен за виновен за непочитување на судот. Би требало да биде логично за новинарот дека лице не може да биде огласено за виновно за непочитување на судот во негово отсуство и без да биде изречена санкција.

36. По однос на можните последици по неговиот углед и пропустот на жалителите во нивната должност и одговорности, добро образложената одлука на судот со која се наредува на жалителите да му платат граѓанска отштета била пропорционална и неопходна во демократско општество.

4. Оцена на Судот

37. Судот наоѓа, и тоа е заедничко за двете страни, дека изречените одлуки во постапката за клевета претставуваат вмешување со правото на жалителите на слобода на изразување, гарантирано со Член 10 став 1. Судот повторува дека вмешување претставува повреда на Член 10 освен ако не е “пропишано со закон”, да извршува една или повеќе легитимни цели предвидени во Член 10 став 2 и да било “неопходно во демократското општество” за постигнувањето на тие цели (see *Times Newspapers Ltd v. United Kingdom (nos. 1 and 2)*, no. 3002/03 and 23676/03, § 37, ECHR 2009-...).

(a) Пропишано со закон

38. Не е спорно дека вмешувањето било пропишано со закон, односно со Законот за медиуми.

(b) Легитимна цел

39. Судот смета дека вмешувањето извршувало легитимна цел на заштита на угледот или правата на други, во рамките на значењето на Член 10 став 2.

(c) Неопходно во демократско општество

i. Општи начела

40. Тестот за “неопходно во демократското општество” бара Судот да утврди дали вмешувањето на кое се жалат одговара

на “итна општествена потреба”. Договорните Држави имаат маргина на проценка во проценувањето дали таква потреба постои, но тоа оди рака под рака со Европската супервизија, имплементирајќи ги законодавството и одлуките кои го применуваат тоа законодавство, дури и тие дадени од страна на независен суд. Поради тоа, Судот е овластен да пресуди дали “ограничувањето” е во согласност со слободата на изразување заштитена со Членот 10 (види, меѓу многу други, *Perna v. Italy* [GC], no. 48898/99, § 39, ECHR 2003-V, and *Association Ekin v. France*, no. 39288/98, § 56, ECHR 2001-VIII).

41. Задачата на Судот во извршувањето на надзорната улога, не е да застане на местото на надлежните домашни судови, туку да ги провери согласно член 10 одлуките кои тие ги донеле во извршувањето на нивната моќ на проценување (види *Fressoz and Roire v. France* [GC], no. 29183/95, § 45, ECHR 1999-I). Поконкретно, Судот мора да утврди дали причините презентирани од националните органи со цел да го оправдаат мешањето биле “релевантни и доволни” и дали преземената мерка била “пропорционална на постигнувањето на легитимната цел” (види *Chauvy and Others v. France*, no. 64915/01, § 70, ECHR 2004-VI). Во тоа, Судот мора да се увери дека националните органи, кои се засноваат на прифатени процени на релевантните факти, ги примениле стандардите кои биле во согласност со принципите содржани во членот 10 (види меѓу многу други, *Zana v. Turkey*, 25 November 1997, § 51, Извештаи за пресуди и одлуки 1997 VII).

42. Со цел да се оцени оправданоста на оспорената изјава, мора да се направи разлика помеѓу изјавите за факти и

дискрециона оцена со оглед дека, додека постоењето на фактите може да се демонстрира, вистината на дискреционата оцена не подлежи на докажување. Класификацијата на изјавата како факт или како дискрециона оцена е област која пред се паѓа во границите на проценување на домашните органи, особено на домашните судови (види *Prager and Oberschlick v. Austria*, 26 April 1995, § 36, Series A no. 313).

43. Постојана закана за праксата на Судот е инсистирање на суштествената улога на слободата на медиумите заради обезбедување соодветно функционирање на демократско општество. И покрај тоа што медиумите не смеат да преминат некои граници, кои се однесуваат на заштитата на угледот и правата на другите, сепак нивна должност е да шират – на начин соодветен на нивните должности и обврски – информации и идеи за сите прашања од јавен интерес, вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на примена на правдата (види *De Haes and Gijssels v. Belgium*, одлука од 24 февруари 1997 година, *Reports* 1997-I, pp. 233-34, § 37). Не само што медиумите имаат задача да ги шират таквите информации и идеи; јавноста има право да ги прима истите. Доколку би било поинаку, медиумите би биле оневозможени да ја играат нивната главна улога на “јавни надгледувачи” (види *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, judgment of 25 June 1992, Series A no. 239, p. 27, § 63, and *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway* [GC], no. 21980/93, § 62, ECHR 1999-III).

44. Судот нагласува дека заштитата на правото на новинарите да соопштуваат информации за прашања од општ интерес бара да тие дејствуваат во добра волја и врз точна фактичка основа и обезбедат “веродостојни и прецизни”

информации во согласно со етиката на новинарството (види, на пример, *Fressoz and Roire*, § 54; *Bladet Tromsø and Stensaas*, § 58, и *Prager and Oberschlick*, § 37, сите цитирани погоре). Согласно условите на ставот 2 од овој член слободата на изразување оди заедно со “обврските и одговорностите” што исто така важи и за медиумите. Дотолку повеќе што, овие “обврски и одговорности” би биле од значење кога е во прашање на напад на угледот на поединецот и повреда на “правата на другите”. На овој начин, се бараат посебни основи пред медиумите да бидат ослободени од нивната редовна обврска за потврдување на фактичките изјави кои претставуваат клеветата на приватни лица. Дали таквите основи постојат зависи особено од природата и степенот на клеветата и степенот до кој медиумите можат разумно да го сметаат својот извор за веродостоен по однос на наводите (види меѓу другите, *McVicar v. the United Kingdom*, no. 46311/99, § 84, ECHR 2002-III, and *Bladet Tromsø and Stensaas*, cited above, § 66).

ii. Примена во конкретниот случај

45. Во конкретниот случај, жалителите било огласени за клеветата на наведеното лице. Домашните судови сметале дека оспорениот напис содржи фактички наводи. Судот се согласува со домашните судови дека жалителите со насловување на оспорениот напис “Адвокат огласен за виновен за непочитување на судот” им дале на читателите претстава дека всушност Др. А бил огласен за виновен за непочитување на судот.

46. Судот понатаму забележува дека однесувањето на адвокатот при вршењето на неговата професија, особено за

време на судските постапки кои се одржуваат во јавност, е предмет на јавен интерес. Во оваа смисла, дали вториот жалител имал средства за да ги потврди фактите и дали таа ја почитувала нејзината должност за одговорно известување се релевантни фактори.

47. Судот забележува дека тврдењето за фактот од страна на жалителите било подложно на докажување и дека на жалителите навистина им била дозволена ваквата одбрана и да предлагаат докази за таа цел (види обратно, *Castells v. Spain*, 23 април 1992, § 47, Series A no. 236). Меѓутоа, домашните судови имале предвид дека Др. А всушност не бил огласен за виновен за непочитување на судот. Судот забележува дека вториот жалител го извлекол нејзиниот заклучок од тоа што таа го видела и чула, имено изјавите на магистратот за време на судската постапка, за која не било спорно дека била хаотична. Забележува дека магистратот кој претседавал најмалку изјавил дека околностите се граничеле со непочитување на судот. Да огласи адвокат за виновен за непочитување на судот е во рамките на неговите овластувања во такви околности и не било неразумно по однос на непојавувањето на бранителот да се појави на одредениот ден и без да го информира судот дека нема да присуствува на рочиштето. Покрај тоа, две лица присутни во судницата, чуле, независни еден од друг, дека магистратот го казнил Др. А за непочитување на судот. Навистина, обвинителот присутен во истата судница ја потврдил верзијата на вториот жалител под заклетва во текот на постапката за клевета. Уште поважно што, во текот на постапката за клевета немало ниту еден сведок кој би тврдел дека магистратот не го казнил Др. А за непочитување на судот.

И самиот Др. А не претставил такви докази, а бидејќи не бил присутен на судењето, не бил во состојба да ја противречи изјавата. Навистина, сите разгледани докази, освен судските записи, јасно претпоставуваат дека Др. А бил огласен за виновен за непочитување на судот.

48. Во конкретниот случај, во записите од постапката не е споменато дека Др. А бил огласен за виновен за непочитување на судот. Вообичаено, записите од постапката се кратки записници за *res gestae* и како што е прифатено од домашните судови (види точка 12 погоре) не содржат детален запис за сè што се случува во текот на постапката. Затоа, и покрај тоа што таквиот запис е секако важен за целите на еден судски случај, сепак не може да се смета како единствен извор на вистина за други цели, вклучувајќи и известување од судница. Да се ограничи известувањето од судница на факти забележани во записите од постапката и да се забранат известувања кои се засноваат на тоа што новинарот слушал или видел со неговите или нејзините очи и уши, како што е и потврдено од други, би било неразумно ограничување на слободата на изразување и слободниот ток на информации. Иако постои претпоставка дека официјалните записи од судските постапки се целосни и точни, таквата претпоставка е соборлива со други докази за тоа што се случувало во текот на постапката. Следствено, во случај на конфликт помеѓу записите на предметот и изјави на сведоци дадени под заклетва кои немаат личен интерес во случајот, судот не треба да ги занемари изјавите а priori. Ова е уште повеќе вистинито таму каде, како што е случајот и тука, не постои очигледен конфликт бидејќи записот од постапката е нем по предметната работа.

49. Во конкретниот случај, Судот придава значење на фактот дека, дури и ако не е заведено во записот од постапката, тврдењето на вториот жалител дека магистратот го казнил Др. А за непочитување на Судот било јасно потврдено со докази на обвинителот во случајот за бигамија, кој изјавил дека написот на вториот жалител било вистинито резиме за тоа што се случувало на рочиштето. Судот е засегнат од фактот што, и покрај тоа што овие докази биле очигледно важни и произлегле од независен сведок на настаните, малку или никакво внимание им е дадено од страна на Граѓанскиот суд во постапката за клеветата. Особено, не постои навестување во пресудата на Граѓанскиот суд по однос на тоа дали судот го нашол обвинителот за неверодостоен или неубедлив сведок. Судот забележува дека, да се бара од жалителите да ја докажат вистината на изјавите сторени во написот, а во исто време да ги запостават или да не дадат причини за одбивање на доказите предложени од страна на жалителите за да ја утврдат нивната вистина, не е во согласност со условите од Член 10 од Конвенцијата (види *mutatis mutandis*, *Flux and Samson v. Moldova*, no. 28700/03, § 25, 23 октомври 2007, and *Jerusalem v. Austria*, no. 26958/95, § 45-46, ECHR 2001-II).

50. Покрај тоа, Судот не наоѓа причина да се сомнева во исказот на вториот жалител дека се обидела да ја потврди нејзината претстава за тоа што се случило во судницата (види точка 7 погоре). За Судот, таквото дејствие е целосно во согласност со добрите новинарски практики. Во околностите на конкретниот случај, од вториот жалител не може разумно да се очекува да преземе понатамошни чекори, особено бидејќи веста

е минливо добро и да се одложи нејзиното објавување, дури и за кратко време, може да ја лиши од нејзината вредност и интерес (види, на пример, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, 26 November 1991, § 60, Series A no. 216; и *Association Ekin v. France*, no. 39288/98, § 56, ECHR 2001-VIII). Понатаму, Судот забележува дека жалителите изјавиле извинување (види точка 10 *in fine*) два дена по објавувањето на оспорениот напис. Имајќи го предвид ова, Судот наоѓа дека вториот жалител цело време дејствувал во добра волја и согласно нејзината должност за одговорно известување (види *mutatis mutandis*, *Tønsbergs Blad A.S. and Haukom v. Norway*, no. 510/04, § 101, ECHR 2007-III).

51. Имајќи го во предвид сето погоре изнесено, Судот смета дека при донесување на нивните одлуки, домашните судови ги пречекориле границите на проценка и одлуките против жалителите и изрекувањето на штетата биле непропорционални на легитимната цел. Следи дека мешањето при остварувањето на правото на жалителите на слобода на изразување не може да се смета како потребно во демократско општество за заштита на угледот и правата на останатите.

52. Според тоа има повреда на членот 10 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

53. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.”

A. Штета

54. Под претпоставка дека одлука со која се утврдува повреда на Член 10 во конкретниот случај ќе ја направи одлуката на домашниот суд неизвршлива, жалителите бараа 11,646.87 евра како нематеријална штета. Тие побара оваа сума да биде поделена помеѓу жалителите, имено 50% од износот на вториот жалител, кој претрпел најмногу штета, а остатокот помеѓу првиот и третиот жалител.

55. Владата изјави дека утврдување на повреда ќе претставува доволен правичен надоместок. Во секој случај, бараните износи биле неоправдани и преувеличени.

56. Судот повторува дека согласно неговата судска пракса износ исплатен како репарација на штета може да се надомести само ако се утврди постоење на каузална врска помеѓу повредата на Конвенцијата и претрпената штета. На овој начин, во конкретниот случај, штетата која жалителите треба да ја платат на Др. А согласно одлуката на домашниот суд може да се земе предвид (види, *mutatis mutandis*, *Thoma v. Luxembourg*, no. 38432/97, § 71, ECHR 2001-III). Меѓутоа, Судот забележува дека жалителите не поставиле такво барање. Сепак, Судот смета

дека жалителите претрпеле нематеријална штета како резултат на одлуките на домашните судови, кои биле некомпатибилни со принципите на Конвенцијата. Штетата не може доволно да се надомести со утврдување на повреда. И покрај тоа, сумата која ја бараат жалителите е превисока. Правејќи оценка врз разумна основа, Судот им доделува на жалителите 4,000 евра заедно, плус било каков данок кој би можел да се наплатува на тој износ.

В. Трошоци и расходи

57. Исто така, жалителите побарале 2,995 евра за трошоците настаните пред домашните судови (согласно приложените сметки) и 4,500 евра за оние настанати пред Судот.

58. Владата не ги коментираше овие барања.

59. Согласно праксата на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците и расходите само ако покаже дека тие биле навистина и неопходно направени и ако се разумни. Во конкретниот случај, имајќи ја предвид документацијата која ја поседува и согласно наведените критериуми, особено имајќи го предвид фактот дека жалителите не доставиле било какви докази за поткрепа на претрпените барања во постапката по Конвенцијата, Судот смета дека е разумно да се додели износ од 4,000 евра кој ќе ги покрие трошоците по сите основи.

С. Затезна камата

60. Судот смета за соодветно дека затезната камата треба се исплати според најниската каматна стапка на позајмени средства на Европската централна банка, на која треба се додадат 3%.

ОД ТИЕ ПРИЧНИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува жалбата за допуштена;*
2. *Утврдува дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата;*
3. *Утврдува*
  - (а) дека тужената држава треба да им исплати на жалителите, солидарно, во рок од три месеци, по конечности на пресудата согласно член 44 став 2 од Конвенцијата:
    - (i) 4,000 евра (четири илјади евра) по однос на нематеријална штета;
    - (ii) 4,000 евра (четири илјади евра) по однос на трошоци и расходи;
    - (iii) плус било какви такси кои може да се наплатат на горенаведените износи;
  - (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се засметува обична камата на споменатите износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, за периодот до плаќањето плус 3%;
4. Го отфрла остатокот од жалбата на жалителите за правичен надоместок.

Изготвено на англиски и доставено на писмено 14 јуни 2011 година, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Lawrence Early
Секретар

Nicolas Bratza
Претседател